

УДК 378.147:8
DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.92.32>

О. П. Огринчук

кандидатка філологічних наук, доцентка,
доцентка кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету

ПРАКТИЧНЕ ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПІДХОДІВ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ У ВИЩОМУ МЕДИЧНОМУ ЗАКЛАДІ

У статті висвітлено практичне застосування інноваційних підходів у викладанні української мови як іноземної у вищому медичному закладі. За допомогою сучасних інноваційних підходів до викладання, схарактеризовано форми професійно зорієнтованого вивчення української мови у медичній галузі. Також проілюстровано техніку систематизації та актуалізації тематичного матеріалу та комунікативної діяльності здобувачів на практичному занятті. Акцентуємо увагу на комунікативній спрямованості до організації навчально-пізнавальної діяльності студентів-чужоземців. Ми зосередили увагу на формуванні умінь і навичок в іноземних здобувачів: виступати, вести та завершувати діалогічне мовлення на соціокультурні теми та в навчально-професійних сферах, зробили відбір ситуативних вправ і завдань, що підвищують цікавість та мотивують студентів до вивчення української мови, а також підвищують ефективність навчального процесу й готовності вести бесіду.

Звичайно, що формування іншомовної особистості майбутнього лікаря неможливе без досконалого володіння професійним діалогічним мовленням. Проілюстровано використання сучасних педагогічних технологій, форм і методів щодо організації освітнього процесу з метою формування іншомовної особистості здобувачів у нефілологічних закладах вищої освіти. Продемонстровано, що певний відбір педагогічних прийомів, технік, інноваційних форм і методів навчання має вплив на результативність українськомовної професійної підготовки студентів-чужоземців. У статті з'ясовано особливості застосування ситуативності на фоні моделювання типових навчальних комунікативних ситуацій. Також обґрунтовуються тренувальні завдання, що удосконалюють мовленнєву поведінку, дають мотивацію до її практичного використання. Зазначено ефективність інтерактивних вправ, ситуативних завдань, що підвищують рівень комунікативної компетентності іноземних студентів, удосконалюють навички і здібності їхнього професійного спілкування.

Ключові слова: інноваційні підходи, іншомовна підготовка, інтерактивні форми, моделювання навчальних ситуацій.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування вищої освіти, впровадження інноваційних технологій та моделей навчання, адаптації до умов воєнних реалій особливого значення набуває проблема вдосконалення форм та методів іншомовної підготовки здобувачів вищих медичних закладів освіти, їх практичне застосування у викладанні української мови як іноземної, що в свою чергу вимагає створення ефективного навчально-методичного забезпечення мовної підготовки іноземних громадян у ЗВО МОЗ України. Для іноземних студентів медичного та фармацевтичного напрямів першочергове завдання – здобути необхідні комунікативні навички для можливості спілкування в українському мовному-освітньому та соціокультурному середовищі.

Аналіз досліджень. Пошук нових шляхів оптимізації навчання професійного мовлення студентів – іноземців нефілологічних ЗВО представлена багатьма аспектами: досліджено формування мовленнєвої компетентності майбутніх медиків (Є. Божович, О. Огринчук та ін.); визначено

якості усного мовлення (І. Дроздова, Л. Зоріна, О. Федорова та ін.); розглянуто питання щодо змісту навчання іноземних спеціалістів І. Кушнір, З. Мацюк, М. Нахабіна. У сучасній лінгводидактиці активізувалися дослідження проблем, пов'язаних з навчанням іноземних студентів нефілологічних спеціальностей діалогічного мовлення: О. Іванців, Мохамед Саїд Хізам та інші.

Отож формування у студентів високого рівня комунікативно-мовленнєвої компетентності для забезпечення їхнього ефективного спілкування в академічному та соціокультурному середовищі залишаться й надалі актуальним, тому завданням постає правильний вибір педагогічних прийомів, технік, інноваційних форм і методів навчання, які забезпечують результативність українськомовної професійної підготовки студентів-чужоземців.

Метою цієї статі є аналіз інноваційних підходів щодо іншомовної підготовки здобувачів у вищому медичному закладі, особливості їх удосконалення на занятті, використання на практичних заняттях з української мови як іноземної.

Також власний багатий досвід викладання української мови як іноземної у нефілологічному ЗВО дозволяє взяти до уваги, що в основі іншомовної підготовки іноземних здобувачів лежить поєднання традиційної та інноваційної методики із застосуванням сучасних інноваційних технологій. Мовленнєва компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, а добір ситуативних завдань є наслідком практичної реалізації мовленнєвої діяльності з метою формування комунікативних умінь. Для цього потрібно: враховувати ситуацію спілкування, адресата мовлення, мету і місце спілкування; уміти обирати потрібні мовні засоби з урахуванням усіх складників мовленнєвої ситуації; уміти сформулювати основну думку, зв'язне висловлювання. Формуючи мовленнєво-комунікативні уміння, особливу увагу приділено створенню нестандартних мовленнєвих ситуацій. Ситуативні завдання в цьому випадку мають перевагу над звичайними навчальними вправами тому, що: не вимагають додаткового часу для реалізації комунікативно-мовленнєвих завдань; можна використовувати на всіх заняттях; ситуація мовлення сприяє усвідомленню основних граматичних понять. Оскільки діалогічне навчання лежить в основі інтерактивних технологій, то в його процесі студенти вчать критично мислити, вирішувати складні проблеми на основі аналізу ситуацій. Основу таких технологій становлять групові форми навчальної діяльності, робота в групах, парах. Організація форм роботи рід час практичних занять відбувається шляхом мовленнєвої взаємодії всіх, хто навчається.

Ми пропонуємо таку структуру заняття, де на основі теми «Епідемії та пандемії в історії людства. Sars-cov-2 і коронавірусна хвороба 2019» подаємо лексичний та граматичний матеріал, який спрямований на формування комплексу компетентностей, умінь і навичок мовленнєвої взаємодії студента-медика в усній і письмовій формах відповідно до вибраної навчальної теми, мети, завдань.

На моніторі комп'ютера демонструємо різновиди хірургічних інструментів, відповідно дібрані текстові, тестові й діалогові фрагменти автентичного мовлення, при цьому додаємо лексичний мінімум, завдання для закріплення вивченого матеріалу, вправи комунікативно-ситуативного характеру, моделі мовленнєвих ситуацій щодо нашої тематики.

Актуальність теми. Оволодіння лексикуою теми «Назви медичних інструментів (продовження). Підготовка до модульного контролю № 4» допоможе студентам-чужоземцям на належному рівні орієнтуватися у фаховому українськомовному спілкуванні. Вивчення, розуміння й інтерпретація лексики професійної сфери у відповідних

висловлюваннях сприятиме, розвитку українськомовної професійно зорієнтованої компетентності, підвищує мотивацію; узагальнення і систематизація вивченого за навчальний семестр допоможе студентам ефективно підготуватися та успішно скласти ПМК.

Навчальні цілі:

Знати: активний вокабуляр теми «» і синтаксичні конструкції з відповідними лексичними одиницями.

Вміти: використовувати цей лексичний і граматичний матеріал на практиці; чітко висловлювати думку в монологічному та діалогічному мовленні.

Виховні цілі: За допомогою практичного застосування засвоєного матеріалу виховувати у студентів пізнавальний інтерес і повагу до мови країни, у якій вони навчаються; удосконалювати професійне мовлення.

Стадії практичного заняття

I. Матеріали для перевірки вхідного рівня знань студентів:

Виконайте тести.

1. Вірус – це:

а) структурно-функціональна одиниця усіх живих організмів;

б) неклітинний інфекційний агент, які може відтворюватися лише всередині живих організмів;

в) мікроскопічні, переважно одноклітинні, організми, для яких характерна наявність клітинної стінки, цитоплазми.

2. Віруси відкрив:

а) Івановський;

б) Левенчук;

в) Дженнер.

3. До складу простого вірусу входить:

а) ДНК або РНК та білкова оболонка;

б) ДНК та РНК;

в) один тип нуклеїнової кислоти (серцевини) і капсид з білкових частинок-капсомерів.

4. До вірусних хвороб належить:

а) туберкульоз;

б) грип;

в) дизентерія.

5. Масове поширення вірусної хвороби на кількох континентах:

а) інфекція;

б) епідемія;

в) пандемія.

II. Актуалізація знань і перевірка домашнього завдання

1. Утворіть абстрактні іменники з суфіксами -енн- (-єнн-), -анн- (-янн) за поданим зразком.

Зразок: захворіти – захворювання.

Уражати, порушити, відновити, отруїти, утворити, випорожнити, запаморочити, погіршити, схуднути, щепити.

Блювати, ковтати, лікувати, одужати, дихати, чергувати, харкати, харчувати.

III. Робота з новою темою

Інформація, яку потрібно знати!!!

Чим відрізняється епідемія від пандемії.

Епідемія – це коли спалах захворювання активно і безконтрольно поширюється в одній країні. Відтак **пандемія** – це коли хвороба поширюється по різних країнах і континентах. Простіше кажучи, пандемією вважають епідемію, яка перейшла межу локального масштабу та загрожує всьому людству.

1. Прочитайте текст. Чим хворіли до коронавірусу: 4 найстрашніші епідемії в історії людства:

«Чума Юстиніана». Із чумою людство вперше зіткнулось в 527 році нашої ери у Візантії, куди вона потрапила з Єгипту або Ефіопії, – в усякому разі, саме до цього часу належить перший документ, який розповідає про цю хворобу. За ім'ям імператора Юстиніана 1, який правив країною на той момент, отримала назву «чума Юстиніана». Збудником страшної хвороби була чумна паличка, що передається людині від бліх і гризунів. За приблизними підрахунками ця хвороба забрала від 25 до 30 мільйонів осіб, що на той момент складало близько 13% населення Землі.

Бубонна чума, або «Чорна смерть». Ця хвороба поширювалась і тривала від 1346 до 1353 року, буквально знищило половину населення Європи. Загальні втрати склали від 75 до 100 мільйонів осіб. Джерелом поширення бліх, які стали причиною зараження, стали чорні пацюки на торгових суднах, які припливали до Європи з Центральної Азії.

«Іспанка» Грип H1N1 поширився 1918 році та зачепив весь світ – від Барселони до Кейптауна і від Аляски до островів у Тихому океані. На іспанку перехворіло близько пів мільярда осіб, а померло (за різними підрахунками) – від 50 до 70 мільйонів. Свою назву – «іспанка» – грип отримав через те, що сильний спалах стався в Іспанії, серед інфікованих був навіть король цієї країни Альфонсо VIII. Вважається, що до людини вірус потрапив від птахів і свиней, а почалося захворювання в госпіталі військового табору на території Франції, після чого повітряно-крапельним шляхом вірус почав передаватися від людини до людини.

Чорна віспа. Смертність від віспи становить 40 відсотків від числа хворих. Стала своєрідною першою біологічною зброєю. Зокрема, армія Великої Британії використала її проти французів та американських індіанців у війні з Америкою у 1750-х роках. Вірус поширювався повітряно-крапельним шляхом та атакував клітини шкіри, кістковий мозок, лімфатичні вузли та селезінку. Від віспи помирали 30% інфікованих впродовж перших двох тижнів перебігу захворювання. Побороти пандемію вдалося завдяки світовій кампанії вакцинації у 1980 році.

2. Візьміть до уваги цю інформацію і продовжте речення:

А. Збудником чуми Юстиніана є.....

Б. Джерелом поширення бліх, які стали причиною зараження бубонною чумою, стали.....

В. На іспанку перехворіло близько.....

Чи можна порівняти коронавірус з епідеміями, з якими стикалося людство за два тисячоліття своєї історії? Щоб відповісти на це запитання переглянемо відеопрезентацію «Нові віруси та пандемії. Як виникають?!»

<https://www.youtube.com/watch?v=iFa45F76k90>

3. Дайте відповіді на питання:

1) Куди приїхав лікар з китайської провінції?

2) Чому виникають нові пандемії?

3) Де спочатку з'явилися більшість вірусів?

4) Хто спричинив спалах епідемії SARS у 2022–2023 рр.?

5) Чи зменшується кількість хворих і смертельних випадків від Covid-19?

4. Переглянемо презентацію «Небезпечний коронавірус Covid-19».

Розглянемо основні питання:

1) Які симптоми захворювання?

2) Як передається вірус?

3) Які заходи безпеки на час карантину?

5. Візьміть до уваги цю інформацію і продовжте речення:

Групи ризику

Люди похилого віку та люди з хронічними захворюваннями, такими як діабет та захворювання серця, є вразливою групою. Вплив коронавірусу на дітей досі вивчається. Відомо, що коронавірусом можуть заразитися люди будь-якого віку, але поки що серед дітей зареєстровано порівняно небагато випадків захворювання. Захворювання може бути смертельним здебільшого серед люди похилого віку, які страждають на хронічні захворювання.

А. Вразливою групою люди.....

Б. Коронавірусом можуть заразитися люди.....

В. Захворювання може бути смертельним.....

6. Аудіювання. Текст «Як передається захворювання».

Перечитайте твердження. Це правда чи міф?

1. Вірус може зберігати життєздатність на поверхнях від 3-х годин до декількох діб?

2. Коронавірусом можна заразитися через фрукти.

3. Більшість людей, які захворіли на коронавірус одужують.

4. Коронавірус переноситься комарами.
 5. Антибіотики ефективні для профілактики коронавірусу.
 6. Літні люди перебувають у зоні підвищеного ризику.
 7. Вірус не циркулює у повітрі, а передається від людини до людини.
 8. Вірус гине у холодну і морозну погоду.
- 7. Прочитайте текст. Виділені слова, що в дужках, поставте у відповідну відмінкову форму.**

Як відрізнити COVID-19 від грипу?

1. У разі інфікування COVID-19 інкубаційний період може становити від 1 до 14 днів, а у разі грипу перші симптоми можуть уже з'являтися від (кілька годин) до 3-х днів.

2. Загальний стан при грипі часто може покращитися упродовж 7–8 днів. А при коронавірусній інфекції за відсутності правильного лікування уже на 7–8 день у певної категорії людей захворювання може перейти в (наступна стадія) – з появою задишки та (дихальна недостатність).

3. Коронавірусна інфекція може спричинити (діарея), у разі грипу у дорослих цей симптом зустрічається рідко.

8. Доповніть діалог

Пацієнт: Добрий день! _____

Лікар: _____

Пацієнт: У мене висока температура, кашель, лихоманка, біль у м'язах.

Лікар: _____

Пацієнт: 5–6 днів тому.

Лікар: _____

Пацієнт: Я займався самолікуванням. Пив теплий чай з лимоном, приймав жарознижувальні препарати.

Лікар: _____

Пацієнт: Ні, задишки не маю.

Лікар: _____

Пацієнт: Так, запах відчуваю, але їжа не має смаку.

Лікар: _____

Пацієнт: Так, згоден.

Лікар: _____

Пацієнт: Добре, лікарю, я буду виконувати всі ваші приписи.

Лікар: _____

Пацієнт: Дякую, лікарю.

9. Упорядкуйте слова, щоб скласти речення. Упорядкуйте слова, щоб скласти речення.

1. Є / чому / вакцинацію / після/ кілька причин / рекомендують / навіть / перенесеної хвороби.

_____.

2. Вакцинація / його / зробить / стійкішим / імунітет / і / посилить

_____.

3. Вакцини / ваш / навчають / організм / боротись / із / штамами / різними _____.

4. Менше / якщо / людина / захворіла / ускладнень / то _____.

10. Знайдіть і виправте помилки в діалогах. Помилка є в кожній репліці Б.

А: Чи потрібно для профілактики коронавірусу наскрізно провітрювати приміщення?

Б: Так, із проведенням вологих прибирання.

А: Чим можна обробляти руки для профілактики захворювання на COVID – 19?

Б: Проводити регулярну обробка рук спиртовмісним засобом

А: Як часто треба змінювати маски?

Б: Як тільки вони стає вологими.

А: Чи медичні пункти забезпечені засобами гігієни?.

Б: Так, а також засобами індивідуальний захисту.

А: Здається, треба обмежити масові заходи у закритих приміщеннях?.

Б: Так, тоді не буде масовий зараження.

А: Чи треба виділяти приміщення для тимчасової ізоляції осіб з ознаками гострого респіраторного захворювання?.

Б: Так, у разі виявлення такої особи, вжити захід для ізоляції від здорових осіб.

IV. Матеріали для контролю вихідного рівня знань:

Утворіть від іменників прикметники:

Вакцинація _____, щеплення _____, обмеження _____, закриття _____, маси _____.

Домашнє завдання

Повторіть весь пройдений матеріал за семестр.

Висновки. Оскільки вправи і завдання професійно орієнтовані, то демонструють комплексний підхід до викладання і навчання, інтенсифікують мотиваційні процеси, сприяють актуалізації знань, формують уміння у студентів-іноземців використовувати мовленнєвий досвід особливо у професійній діяльності, тобто проходить активне формування мовленнєвої компетентності майбутніх

фахівців у сфері медицини. Залучення усного мовлення також сприяє адаптації у комунікативній ситуації, динамізує процеси сприймання інформації та формулювання змісту власного висловлювання. Студенти добре запам'ятовують епізоди прослуханого; працюють над оформленням теми та повідомлення; виділяють смислові фрагменти тексту; роблять аналіз сприйнятого повідомлення, активно відповідають на запитання; ведуть діалогічне мовлення на задану тему.

Список використаної літератури:

1. Голод Н. С., Дикан О. В, Іванишин ГЯ, Ільків А. В, Личук С. В, Микитин І. Я, Огринчук О. П,

Соловій У. В Українська мова як іноземна для іноземних студентів : практичний курс (А1 – А2) : навчальний посібник. Івано-Франківськ : ІФНМУ; 2022. 80 с.

2. Іванишин Г. Я. Провідні принципи навчання професійного мовлення іноземних студентів медичних спеціальностей засобами української мови. *Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку* : збірник матеріалів XV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ; Роттердам, 07 листопада 2021 р. / за ред. Є.О. Романенка, І.В. Жукової. Київ; Роттердам : ГО «ВАДНД», 2021. С. 179–183.

Ohrynychuk O. Specific of improving the forms and methods of student's foreign language training in higher medical education institution

The article analyzes the specifics of improving the forms and methods of foreign language training for students of higher medical education institutions, their practical application in teaching Ukrainian as a foreign language. Modern innovative teaching methods are described, forms of professionally oriented learning of the Ukrainian language in the medical field are characterized. The article illustrates the mechanisms of systematization and consolidation of thematic material and communicative activities of students in practical classes. Special attention is paid to the formation of skills and abilities of foreign applicants to enter, conduct and complete dialogic speech on socio-cultural topics and in educational and professional situations, the selection of situational exercises and tasks that increase interest and motivate students to study the Ukrainian language, as well as increase the level of educational activity and readiness to communicate. It is noted that the formation of a future doctor's foreign language personality is impossible without a perfect command of professional dialogic speech. The use of modern pedagogical technologies, forms and methods of organizing the educational process in order to form the foreign language personality of students in non-philological higher education institutions is substantiated. It has been found that the correct selection of pedagogical methods, techniques, innovative forms and methods of teaching affects the effectiveness of Ukrainian-language professional training of foreign students. The specifics of the use of situationality based on the modeling of typical educational communicative situations were revealed in scientific research. The justification of the choice of training tasks, which contribute to the improvement of speech behavior, motivates its practical application, is carried out.

Key words: *innovative approaches, foreign language training, interactive teaching methods, simulation educational situations.*